

VIRTAA VIHERRAKENTEESTA

suuntaviivoja kaupunkiympäristön suunnitteluun

*Elvyttääkö
lähiympäristö?*

*Tulviiko
kaupunki?*

*Missä ihmiset
kohtaavat?*

VIRTAA VIHERRAKENTEESTA

— suuntaviivoja kaupunkiympäristön suunnitteluun —

Julkaisija
Viherympäristöliitto ry ja Suomen ympäristökeskus

Käsikirjoitus
Maija Faehnle & työryhmä

Liite 1: Esitteen laadinnan aineistot ja prosessi

Graafinen suunnittelu ja kuvitus
Rosa Aamunkoi
Ramboll (Kartta s. 19, Leinelän lähiympäristösuunnitelma.
Taustakartta: Vantaan kaupungin kantakartta 2006/2007.)

Valokuvat
Rosa Aamunkoi, Kotkan kaupunki/Anne Vilkki-Lanu,
Kristiina Pentikäinen, Heikki Sihvonen, Mervi Vallinkoski,
Timo Vuoriainen, Lentokuva Vallas Oy, Vantaan kaupunki/
Laura Muukka ja Elina Lehikoinen

Lisätietoja
Mervi Vallinkoski
Jyväskylän kaupunki
mervi.vallinkoski@jkl.fi

Seppo Närhi
Viherympäristöliitto ry
seppo.narhi@vyl.fi

Painotalo
Korttilinna Oy
Helsinki 2015

ISBN 978-952-5225-66-2 (pdf)

Sisältö

- 7 Alkusanat
- 8 Käsitteitä
- 10 Viherrakennetta voi ja kannattaa kehittää
- 14 Hyvä viherrakenne tukee ihmisten hyvinvointia ja kuntataloutta
- 16 Viherrakenteen kehittämiseen on monia välineitä
- 18 Viherrakenteen suunnittelu on monitasoista yhteensovittamista
- 20 Mikä kuuluu millekin tasolle?
- 22 Viherrakenteen mahdollisuudet – hyödynnetäänkö vai hukataanko?
- 24 Kestävää kaupunkia edistävä suunnitelma -tarkistuslista

Houkuttelevat mahdollisuudet nauttia luonnosta ja viheralueista kannustavat ihmisiä liikkumaan ja ylläpitämään siten itse omaa hyvin- vointiaan.

Työsi avuksi on koottu myös Kaupunkien viherakenteen ja maiseman suunnittelun tietopankki, josta löytyy:

- Tämä esite pdf-muodossa ja esitteen nettiliitteet
- Esimerkkejä suunnittelusta eri mittakaavatasoilla
- Viherrakenteen suunnittelun aineistoja ja menetelmiä
- Tietolähteitä ja ohjeistuksia, mm. suosituksia viheralueiden ja yhteyksien mitoituksesta www.vyl.fi

— Viherrakenteen suunnittelu —

Miksi?

Viherrakenteen ja maiseman suunnittelu on kokoavaa suunnittelua, jossa onnistuminen edellyttää monen toimijan yhteistyötä. Esite tarjoaa suuntaviivoja suunnittelun tasojen ja tärkeimpien tehtävien tunnistamiseen päätoimintonsa eri vaiheissa. Lisäksi esite auttaa koordinoimaan yhteistyötä kehitettäessä viherrakennetta kaupunkiseuduilla.

Kenelle?

Esite on tarkoitettu avuksi ja inspiraation lähteeksi etenkin kaavoittajille ja luottamushenkilöille. Se on hyödyllinen myös ministeriöiden, aluehallinnon ja kuntien viranhaltijoille ja konsulteille sekä muille asiantuntijoille, jotka osallistuvat kaupunkiseutujen viherrakenteen suunnitteluun ja sitä koskevien päätösten tekemiseen. Siitä voivat saada ajatuksia myös esimerkiksi asukkaat, kansalaisryhmät ja tutkijat.

— Kauneutta, viihtyvyyttä, parempaa ilmanlaatua ja liikuntaympäristöjä —

Hyvät elinympäristöt eivät synny itsestään, ne tehdään. Rakentamisen, kaavoituksen ja ympäristönhoidon ratkaisuilla päätetään, ovatko arkkitehtuurimme harmaita ja meluisia betoniviidakkoja vai kaikille helppokulkuisia viherreitit keitaita.

Ulkoilualueet, puistot, pihat, istutuksia täynnä olevat teiden varret ja pysäkit, viherkatot ja -seinät muodostavat sadevesiä ja ilman pienhiukkasia sitovan viheralueverkoston. Ne vaimentavat melua, torjuvat ilmastonmuutosta ja tasaavat kylmän ja kuumien vaihteluita samalla, kun luovat asuin- ympäristöjä luonnon monimuotoisuudelle.

Hyvä viherympäristö heti oven ulkopuolelta lähtien antaa tilaisuuden myös lapsille, ikäntyneille ja heikosti liikkuville luonnosta

nauttimiseen. Tutkimusten mukaan se myös parantaa meitä fyysisesti, nostaa mielialaamme ja kannustaa liikkumaan. Ei ole siis ihme, että kiinteistöjen arvot ovat myös korkeampia hyvin hoidetuilla vehreillä alueilla.

Viheralan ammattilaiset tekevät nämä ympäristöt vanhan puun pelastamisesta julkisten puistojen ja kaupunkimetsien hoitoon sekä viherrakenteisiin ja alueiden suunnitteluun.

Viherympäristöliiton tehtävänä on edistää tietoutta, päätöksiä ja ratkaisuja, joilla jokaiselle voidaan taata oikeus hyvään viherympäristöön ja sen tuomiin etuihin ja ekosysteemipalveluihin. Hyvän viherympäristön tekijät, käyttäjät ja tarvitsijat voivat yhdessä vaikuttaa paremman elinympäristön puolesta. Tule mukaan, kysy tietoa ja ole yhteydessä!

Sirpa Pietikäinen

Hallituksen puheenjohtaja
Viherympäristöliitto ry

Maisema

Geomorfologisen, ekologisen ja kulttuurihistoriallisen kehityksen muovaama, jatkuvasti muuttuva ympäristökokonaisuus.

Yhdyskuntarakenne

Asunto-, työpaikka-, asiointi-, virkistys- ja viheralueiden ja niitä yhdistävän liikenteen ja teknisen huollon järjestelmien muodostama toiminnallinen kokonaisuus.

Viherrakenne

Viher- ja vesialueiden ja niiden välisten yhteyksien muodostama verkosto. Viherrakenteeseen kuuluvat muun muassa julkiset viheralueet, pihojen kasvulliset osat, vihreä katoilla, rakennuksissa, kansilla, kaduilla ja aukioilla, suojelualueet sekä sinirakenne eli vesistöt ja pienvedet. Viherrakenteen kehittämisen toimijoita ovat kaikki näiden alueiden hallinnoijat ja käyttäjät: kunnat ja muut viranomaiset, yritykset, taloyhtiöt, kansalaisryhmät sekä muut julkiset ja yksityiset tahot.

Ekosysteemipalvelut

Aineelliset ja aineettomat hyödyt, joita ihminen saa viherrakenteesta ja ekosysteemien toiminnasta

Tuotantopalvelut, mm. vesi, raaka-aineet, ravinto

Säätely- ja ylläpitopalvelut, mm. hulevesien hallinta, pienilmaston säätely

Kulttuuriset palvelut, mm. virkistys, kulttuuriperintö, paikan henki

Ekosysteemipalvelukeidas on alue, jolla on erityistä arvoa monien hyötyjen syntyemisessä.

Viheryhteys

Laajempia viheralueita yhdistävä viheralue, joka palvelee ihmisten liikkumista ja virkistäytymistä (virkistysreitti), eliöiden liikkumista ja leviämistä (ekologinen yhteys) tai molempia näistä.

Viheralue

Kasvulliset alueet, kuten puistot, metsät, rannat, pellot ja golfkentät, riippumatta siitä, ovatko ne julkisessa vai yksityisessä omistuksessa. Ei tarkoita pihojen kasvullisia osia.

Viherrakennetta voi ja kannattaa kehittää

Viherrakenne on monitoiminnallinen ja monitasoinen osa yhdyskuntarakennetta. Se on kokonaisuus, joka hyvin suunniteltuna tukee asukkaiden ja työntekijöiden **viihtymistä ja terveyttä** ja toimii **puskurina ympäristöhäiriöitä vastaan**. Hyvällä suunnittelulla viherrakenteesta saadaan myös taloudellinen, esimerkiksi luonnonmukaisen hulevesien hallinnan vähentäessä putkien rakentamisen tarvetta ja tulvariskejä.

Kasvavilla kaupunkiseuduilla maankäytön suunnittelun lähtökohtana on yhdyskunta-

rakenteen tiivistäminen. Myös väestöään menettävillä kaupunkiseuduilla tiivistetään tiettyjä alueita niiden elinvoimaisuuden säilyttämiseksi. Tavoitteena on yhdyskuntarakenne, joka on tiivis ja samalla

- terveellinen ja turvallinen
- ilmastoystävällinen
- luonnoltaan monimuotoinen
- yhteisöllisyyttä tukeva sekä
- ekotehokas eli viisaasti resursseja käyttävä.

Hyvällä suunnittelulla on mahdollista löytää **toimivia ja erilaiset näkemykset yhteensovittavia** ratkaisuja. Tärkeää on arvioida viherrakenteen eri osien merkityksiä etenkin yleispiirteisellä tasolla ja tunnistaa viheralueet, joiden säilyttäminen on välttämätöntä viherrakenteen tuottamien hyötyjen turvaamiseksi.

Tiiviissäkin ympäristössä on mahdollista lisätä luonnonläheisyydellä ihmisten viihtymistä ja terveyttä, kun asiaan vain kiinnitetään huomiota. Viherrakenteen elementtien hyödyntäminen ei välttämättä tule kalliimmaksi vaan se voi pikemminkin olla taloudellisempaa hyvin suunniteltuna.

Puut

– kaupunkitilan monikäyttöinen elementti

- auttavat luomaan esteettisiä, elämyksellisiä ja elvyttäviä tiloja
- parantavat pienilmastoa mm. vähentämällä tuulisuutta ja kosteuttamalla ilmaa
- ehkäisevät lämpöaaltojen aiheuttamia terveyshaittoja
- suodattavat ilman epäpuhtauksia
- luovat elinympäristöjä mm. hyönteisille ja linnuille
- auttavat kasvualustoiheen hulevesien hallinnassa – etenkin, kun kasvualusta on riittävän kokoinen ja ilmava, jolloin puun juurien ei tarvitse hakeutua putkiin niitä tukkimaan.

viherkatot pidättävät sadevesiä

hyvin jäsenneilty, toiminnoiltaan ja yksityiskohdillaan mietitty pihahoukuttelee leikkimään ja viihtymään ulkona

kansipihalla kasvavat puutkin, kun kasvualusta on riittävä

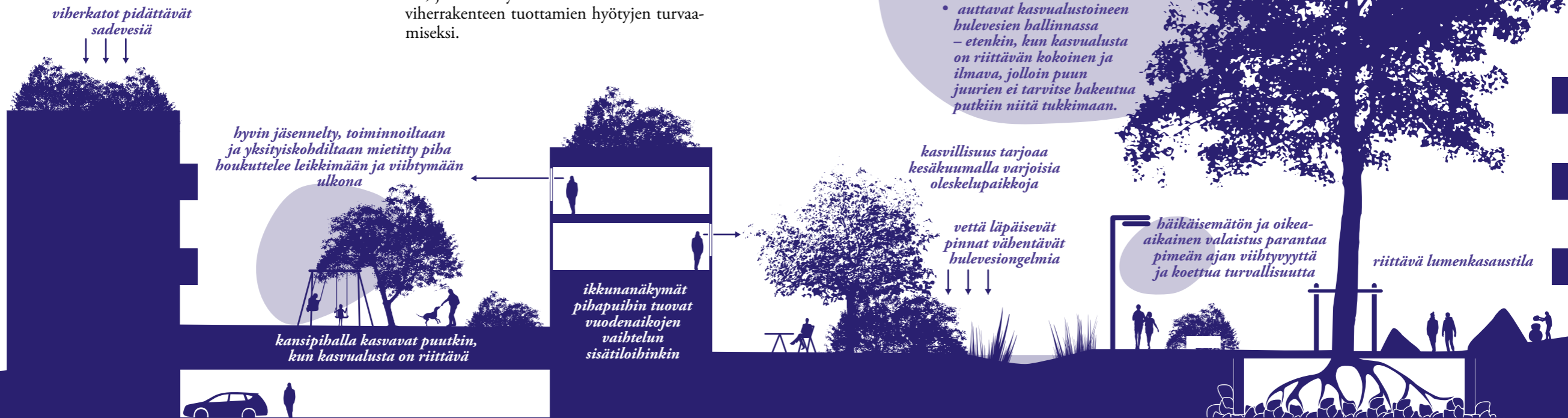
ikkunanäkymät pihapuihin tuovat vuodenaikojen vaihtelun sisätiloihinkin

kasvillisuus tarjoaa kesäkuumalla varjoisia oleskelupaikkoja

vettä läpäisevät pinnat vähentävät hulevesiongelmia

häikäsemätön ja oikea-aikainen valaistus parantaa pimeän ajan viihtyvyyttä ja koettua turvallisuutta

riittävä lumenkasaustila

Kaupunkiympäristö palvelee ihmisiä ja samalla luonnon monimuotoisuutta, kun siihen kuuluu enemmän ja vähemmän tiiviitä, erilaisia viher- ja vesielementtejä sisältäviä alueita. Parhaimmillaan eri mittakaavatasot on otettu huomioon, jolloin viherrakenne pihoiineen, puistoineen, peltomaisemineen sekä seudullisine viher-yhteyksineen muodostaa toimivan kokonaisuuden.

viherkatot ja kattopuutarhat

toimivat lämpöeristeenä
parantavat asuntojen ääneneristävyyttä
monipuolistavat kaupunkitilaa
pidättävät sadevesiä

vibreä ympäristö

alentaa stressiä
rauhhoittaa

kukkivat seinät ja rakenteet

auttavat pölyttäjiä
elävöittävät maisemaa

mullassa peuhaaminen

altistaa mikrobihyökkäykselle,
joka vähentää allergioita

vibreät näkymät

kohottavat mielialaa
lisäävät keskittymiskykyä
nopeuttavat toipumista

viihtyisä lähiympäristö

toimii ihmisten kohtaamispaikkana
houkuttaa liikkumaan

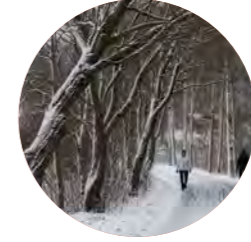
luonnontilaisen kaltainen kosteikko

viivyttaa ja puhdistaa hulevesiä
tasaa tulvia

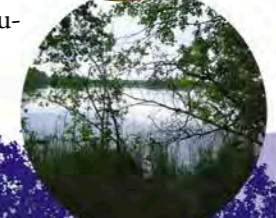
yhtenäiset luontoalueet

toimivat luonnon monimuotoisuuden
ydinalueina ja paikkoina
nauttia hiljaisuudesta

lähimetsä

toimii koulun elävänä luokkana
tarjoaa liikkumismahdollisuuksia ja
elämyksiä ympäri vuoden

lähiviljely

luo kohtaamisia
edistää yhteisöllisyyttä

kulkureitit

turvalliset, sujuvat ja yhtenäiset
kulkureitit viihtyisässä ympäristössä
houkuttelevat ihmisiä kulkemaan
omin voimin

Hyvä viherrakenne tukee ihmisten hyvinvointia ja kuntataloutta

Viherrakenteen tuottamien hyötyjen **taloudelliset vaikutukset** ovat merkittäviä niin valtion, kuntien, yritysten, taloyhtiöiden kuin yksittäisten kansalaistenkin näkökulmista. Laadukas ympäristö nostaa **kiinteistöjen arvoa**. **Paikallismarkkinat** voivat saada virtaa lähiviljelystä uusina palvelumuotoina. Esimerkiksi nuoret voivat tuottaa lähiruokaa iäkkäille tai lähiruokaa jalostetaan paikallis-kauppoihin.

i *Läbiruoka-ateriapalvelu ja muita toimintamalleja viherrakenteen hyödyntämisessä:*
www.vyl.fi/virtaaviherrakenteesta

Merkittäviä taloudellisia hyötyjä syntyy laadukkaana elinympäristön **terveysvaikutusten** kautta. Houkuttavat luonnonläheiset reitit ja paikat lähellä houkuttavat ihmisiä ulkoilemaan ja liikkumaan omin voimin. Jo näkymät luontoon ikkunoista auttavat muunmuassa nopeuttamaan potilaiden parantumista ja lieventämään sisätiloissa työskentelevien stressiä. Toimintamahdollisuudet kuten viljely voivat edistää terveyttä myös yhteisöllisyyden kautta.

Maankäyttövalinnoilla voidaan vaikuttaa siihen, millaisia kustannuksia syntyy viheralueiden ylläpidossa.

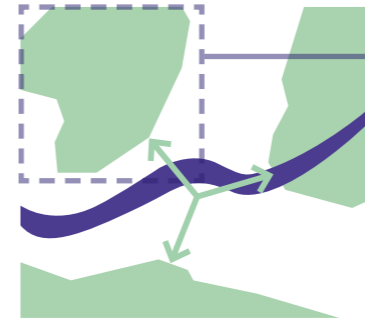
Viheryhteydet ylläpitävät viherrakenteen hyötyjä – ja liikuttavat ihmisiäkin

Viheryhteydet säilyttävät luonnon monimuotoisuutta tarjoamalla eläimille ja kasveille elinympäristöjä ja leviämisreittejä. Eri lajit tarvitsevat erilaisia yhteyksiä. Esimerkiksi yhtenäinen metsäketju tai suojaisat jokien ja purojen varret palvelevat monia lajeja. Rakennettujen alueiden vehreys vähentää niiden estevaikutusta. Parhaimmillaan viheryhteys on sekä eliöiden että ihmisten liikkumisreitti. Esimerkiksi joen varrella voi säilyttää paikoin hallitusti hoitamattomia ja luoksepääsemättömiä monimuotoisen luonnon keskittymiä ja paikoin taas virkistysreitti voi kulkea joen vieressä tarjoten ihmisille pääsyn veden äärelle.

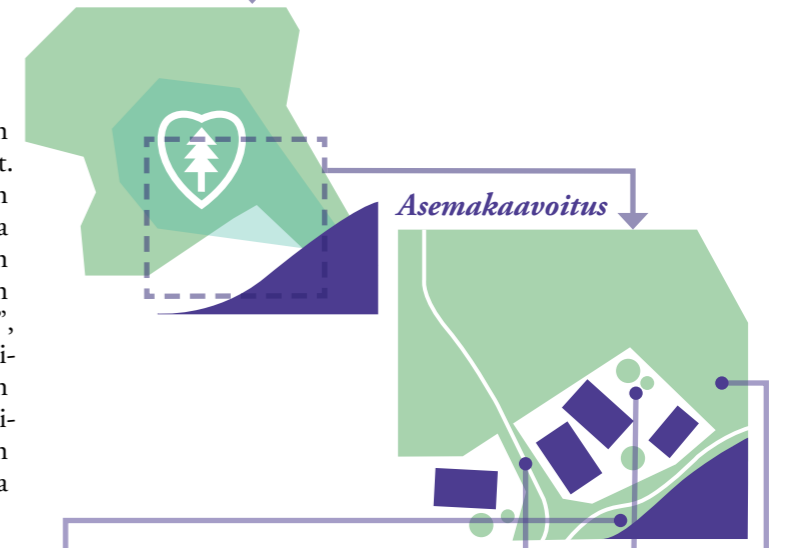
Viheryhteydet voivat merkittävästi auttaa hulevesien hallinnassa, kun niiden suunnittelussa otetaan lähtökohdaksi veden kierto-kulku. Laaksoalueet puroineen ja jokineen ovat veden luonnollista keräytymisaluetta. Niiden säilyttäminen osana rakennettua ympäristöä luo hyvät lähtökohdat tulvaris- kien pienentämiselle.

Maakuntataso

Yleiskaavataso

Maakuntatasolla määritetään viheryhteyksien suuret linjat. Yleiskaavatasolla tarkennetaan viheryhteydet kunnan sisällä ja linjataan niiden mitoitusta. Kun samalla tunnistetaan erityisen moniahyötyjätarjoavat ”keitaat”, voidaan viheryhteydet suunnitella myös tukemaan ihmisten pääsyä näille alueille. Yhteyksien jatkuvuudesta huolehditaan edelleen asemakaavoituksessa ja toteuttamisessa.

Asemakaavoitus

Toteuttaminen

Viherrakenteen kehittämiseen on monia välineitä

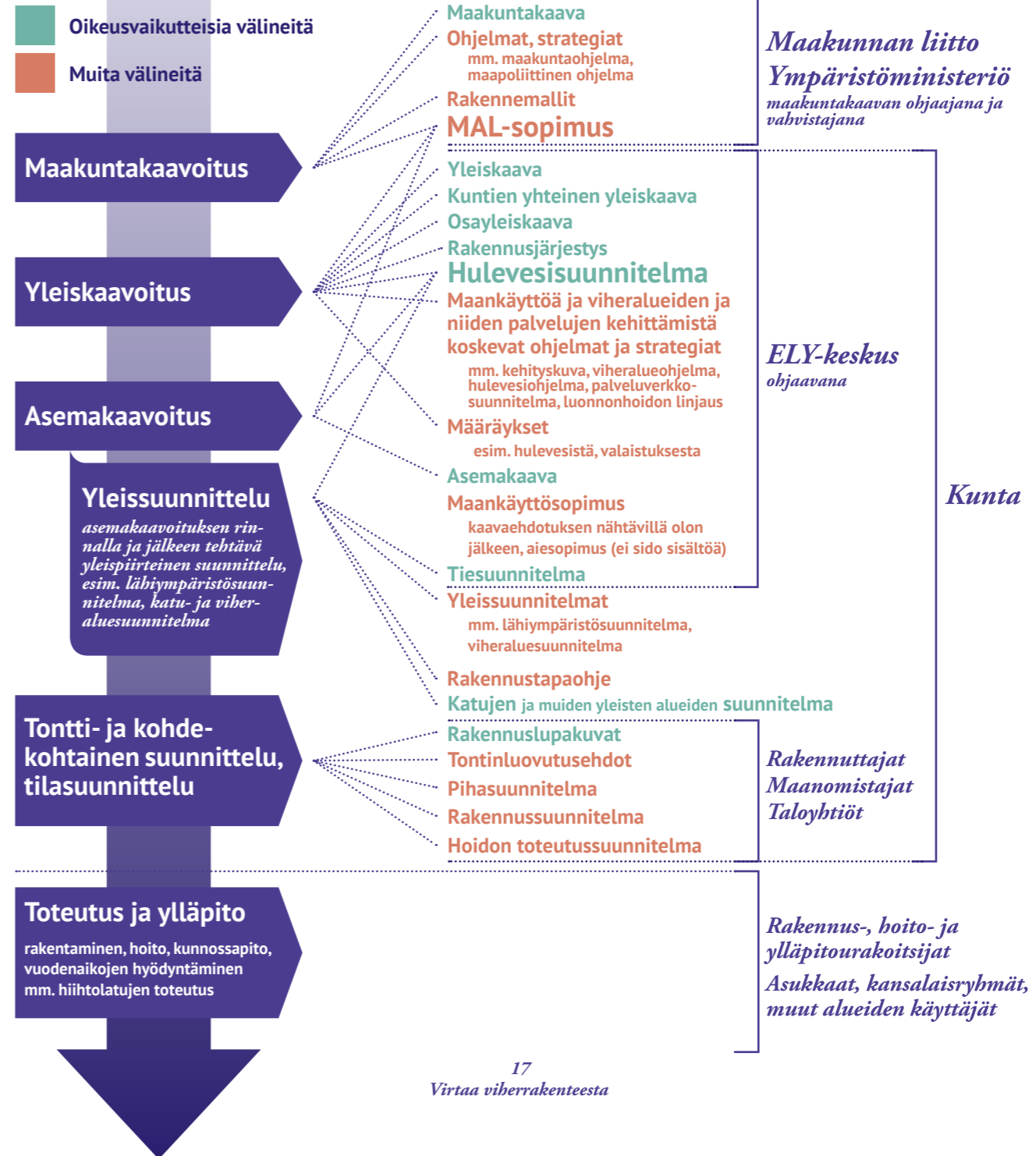
Viherrakenne on tärkeää suunnitella **osana muuta yhdyskuntarakennetta**. Hyvään lopputulokseen voi päästä **monien erilaisten välineiden avulla**. Viherrakennetta voi suunnitella osana kunnan yleiskaavaa tai erityisinä viherosayleiskaavoina. Oikeusvaikutuksettomat viherrakennetta koskevat suunnitelmat (koko kunnan tasolla) tai yleissuunnitelmat (asemakaavatasolla) voivat olla hyviä välineitä viherrakenteen kehittämiseen.

Viherrakenteen suunnittelussa tarvitaan myös sitouttavia **strategisia valintoja**. Päätäjät sitoutuvat esimerkiksi hyväksymällä kuntaan viherpolitiikan tai viheraluestrategian, joka ottaa huomioon paikallisista olosuhteista kumpuavat arvot sekä kullekin kunnalle persoonallisen tahtotilan viheralueiden kehittämiseksi. Muun muassa Jyväskylän kaupunginvaltuusto on vuonna 2012 hyväksynyt kaupungille viherpolitiikan, joka ohjaa viheralueiden strategista kehittämistä pitkällä tähtäimellä.

Tarpeellisen tiedon hankintaan ja ratkaisujen muodostamiseen on useita helppokäyttöisiä työkaluja ja malleja. On tärkeää, että päätöksentekijät ja valmistelijat valitsevat näistä sopivimmat. Valintaa ohjaavat **paikalliset tarpeet ja mahdollisuudet** sekä lainsäädäntö, sopimukset ja muut sitoumukset.

Viherrakenteen suunnittelun kehittämismahdollisuuksia

- Seudullinen viherrakenteen suunnittelu kuntakohtaisen suunnittelun pohjana
- Jatkuvan seurannan ja mukauttamisen ja niitä tukevan vuorovaikutuksen kehittäminen, mm. käyttäjäraadit, asukasfoorumit ja muut pitkäaikaiset käytännöt kuntalaisten äänen välittämisessä päätöksentekoon
- Älykäs viherrakenne – mm. sosiaalisen median, avoimen datan, ympäristöön integroidun teknologian, käyttäjien luoman tiedon ja tietosovellusten käyttö viherrakenteen laadun arvioimisessa ja viheralueiden ja niiden käytön kehittämisessä käyttäjien kannalta
- Hyvän suunnittelun kannustimien kehittäminen, esimerkiksi tunnustukset onnistuneille hankkeille
- Pätevyysvaatimukset viheralueiden suunnittelijoille

Viherrakenteen suunnittelu on monitasoista yhteensovittamista

Viherrakenteen kehittämisessä tarvitaan suunnitelmallista **yhteistyötä eri suunnittelutasojen välillä**. Maakunta-, seutu- ja kuntatasolla tutkitaan viherrakenteen kehittämisperiaatteita kokonaisuutena. Yksityiskohteisemmalla tasolla esimerkiksi vesiensuojelussa, hulevesien hallinnassa ja virkistysreittien linjaamisessa pidetään konkreettisesti huolta siitä, että viherrakenne toimii kokonaisuutena.

Tee olennainen, älä kuormita suunnittelua tarpeettomilla yksityiskohdilla.

Suunnittelun alkaessa on tärkeä pysähtyä miettimään, mitkä näkökohdat ovat juuri kyseisellä suunnittelutasolla olennaisia. **Yleispiirteistä suunnittelua ei kannata kuormittaa** asioilla, jotka kuuluu ratkaista yksityiskohtaisemmalla tasolla.

Erityisesti yleiskaavassa ratkaistaan monia viherrakenteen toimivuuden kannalta tärkeitä kysymyksiä, joita ei ole mahdollista ratkaista enää asemakaavatasolla. Esimerkiksi hulevesien hallintaa tai ekologisten verkostojen toimivuutta ei usein pystytä enää pelastamaan asemakaavassa, jos ne on sivuutettu yleiskaavassa.

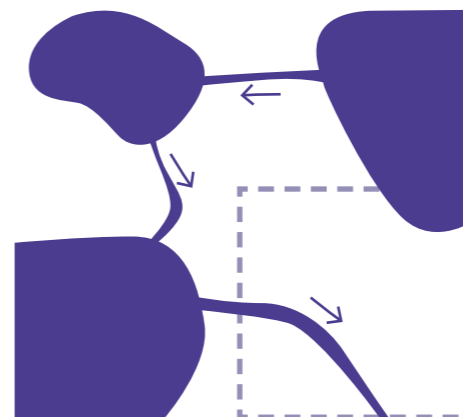
Täsmennä tietotarpeet ja tiedon tarkkuustaso suunnittelun tavoitteita vastaaviksi.

Viherrakenteen suunnittelussa tarvitaan **monentyyppistä asiantuntemusta ja osaamista**. Suunnittelussa ja erityisesti viherrakenteen ja täydennysrakentamisen yhteensovittamisessa on tärkeää tietää, **mitä kuntalaiset pitävät elinympäristössään tärkeänä**.

Alueiden käyttäjien ja asukkaiden kokemuksista tarvitaan tietoa mm. siksi, että elinympäristöistä pystyttäisiin luomaan sellaisia, että ne kannustavat eri ikäryhmiä omaehtoiseen liikkumiseen.

i *Eväitä tiedonhankinnan ja yhteensovittamisen suunnitteluun:*

- > *Liite 3 Haasteita ja ratkaisumahdollisuuksia*
- > *Liite 5 Tiedonhankinnan inspiraatiotaulu*

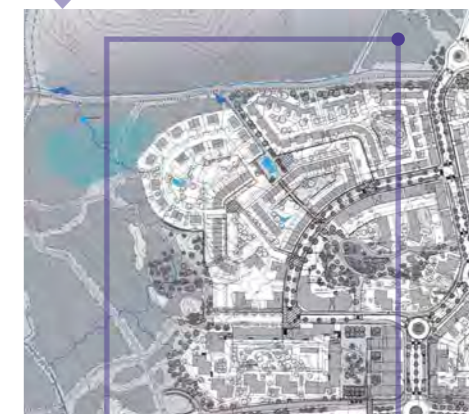

Vantaan Leinelässä hulevesiä hallitaan mm. hulevesipainanteilla ja kouruilla. Leinelän lähiympäristösuunnitelma ja muita esimerkkejä verkossa:

www.vyl.fi/virtaaviherrakenteesta

Hulevesien hallinnan suunnittelu ulottuu maakunnasta tontille

Hulevesien hallinta perustuu veden kiertoon, joka hahmotetaan tarkastelemalla valuma-alueita. Toimintatapa hulevesien hallinnan suunnittelussa vaihtelee suunnittelukohteen mukaan. Uusia asuinalueita ja -kokonaisuuksia suunniteltaessa on järkevää suunnitella myös hulevesien käsittely yleiskaavatasolla osana laajempaa kokonaisuutta. Kun suunnitellaan rakennetun ympäristön täydennysrakentamista, on hulevesisuunnitelma järkevää tehdä osana tarkempaa suunnittelua eli asemakaavoitusta. Kun kyseessä on edellisten mainittujen välimuoto, esimerkiksi iso osayleiskaava-alue (400 ha), jonka sisällä on pieni rakentamaton alue (40 ha), hulevesien hallinta voidaan suunnitella yleiskaavatasolla suunnittelukohteen mukaan riittävällä tasolla. Esimerkiksi kaavaselostukseen voidaan kirjata, miten hulevesien hallinta otetaan huomioon asemakaavoituksessa.

Mikä kuuluu millekin tasolle?

Kaaviossa on esimerkkejä tärkeimmistä asioista, joita viherrakenteen suunnittelussa ihannetilanteessa selvitetään ja suunnitellaan eri mittakaavatasoilla.

 Kullekin tasolle kuuluvia asioita on koottu esitteen liitteeseen 2. Liitteet ja esimerkkejä suunnittelusta eri tasoilla:

www.vyl.fi

Maakuntakaavoitus

Yleiskaavoitus

Asemakaavoitus

Yleissuunnittelu

asemakaavoituksen rinnalla ja jälkeen tehtävä yleispiirteinen suunnittelu, esim. lähiympäristösuunnitelma, katu- ja viber- aluesuunnitelma

Tontti- ja kohdekohtainen suunnittelu, tilasuunnittelu

maakunnallisen ekologisen verkoston ydinalueet ja yhteydet laajat hiljaiset alueet kulttuuriympäristöjen vähintään maakunnalliset arvot
maakunnallinen laajat metsäalueet
vihertehokkuus lähiviheralueiden ja hulevesien imeyttäminen pihojen riittävyys ja laatu ja viivyttäminen biotooppien viherkattojen käyttö
säilyttäminen kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet
toiminnot elinympäristöjen moninaisuus paikan hengen tekijät
mm. leikkipaikat, koirapuistot kulkuyhteydet jälkikäyttö
hulevesiratkaisujen mm. lähipalveluihin tila puille ja pensaille luonne ja rakenne kasvillisuuden lumen auraus huomioon viherkäytön tilan ja toimintojen jäsentely
periaatteet yleis- ja kohdevalaistus kasvillisuuden pintojen luonne ja määrä materiaalit
tilojen ja reittien elämyksellisyys varjostus, näkymä- esteet, tuulensuoja
eri vuodenaikoina

Viherrakenteen mahdollisuudet – hyödynnetäänkö vai hukataanko?

*Viheralueet nähdään meillä
vain rakentamisen reservi-
maana. Kun sanon luonto,
ajatellaan, että tämä on niitä
ympäristöpuolen heiniä.*

Kunta tarvitsee pitkän tähtäimen yhteisen vision, myös viherrakenteen osalta. Sellaisen laadinta on yksi tapa edistää eri toimijoiden yhteisymmärrystä ja yhteistyötä.

*Miten tässä ehtisi
vielä jotain ekosysteemi-
palveluitakin selvittää?*

Parempi onkin ettei tehdä erillistä selvitystä. Kokoava viherrakentarkastelu voi korvata useita perinteisiä erillisselvityksiä.

i *Esimerkkejä toimintatavoista*

> Liite 4 Viherrakenteen mahdollisuudet – hyödynnetäänkö vai hukataanko?

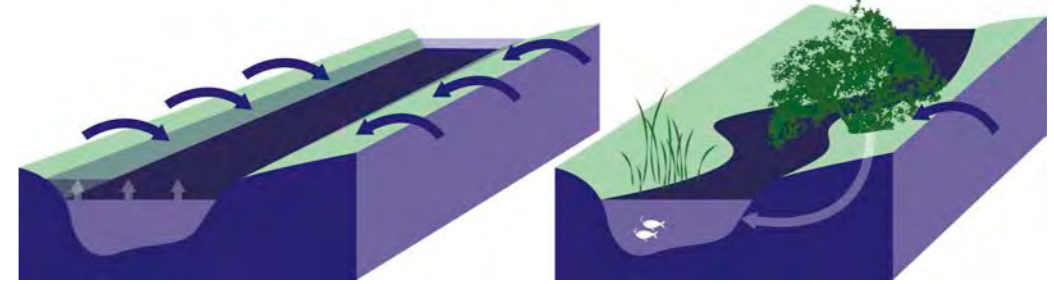
*Viherrakennetta on vaikea
suunnitella, kun maankäyttö
kuitenkin ohjautuu
yksittäisten maanomistajien
ratkaisujen mukaan.*

Suunnitelmallisella maapolitiikalla kunta voi hankkia alueita haltuunsa ajoissa niin, että se pystyy suunnittelemaan alueita kokonaisuuksina ja siinä samalla esimerkiksi turvaamaan vihreyhteyksien jatkuvuutta.

*Täydennysrakentaminen törmää
aina siihen, että asukkaiden
mielestä mihinkään ei saa rakentaa.*

Vuorovaikutus voi onnistua hyvin, kun se suunnitellaan tunnistamalla, mihin osallisten tietoa ja näkemyksiä tarvitaan ja vuorovaikutus ajoitetaan niin, että se ehtii vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin. Yhteistyön edellytykset ovat parhaat, kun alussa varmistetaan, että osapuolilla on osallistumisen tarkoituksesta yhteinen käsitys.

*Puroympäristöjen hyödyt ovat monet,
tilantarve pieni ja hoito edullista*

Puron suoristaminen on usein huono vaihtoehto. Suoristaminen nopeuttaa veden virtausta, mikä lisää tulvariskiä. Vieaikaa, ennen kuin suoristetun puron varteen voi kehittyä viihtyisyyttä ja luonnon monimuotoisuutta tukevaa monipuolista kasvillisuutta.

Luonnontilaisen kaltaisenä säilytetty puro ympäröivine pensaikkoinen auttaa pidättämään ja puhdistamaan hulevesiä ja toimii monien lajien, esimerkiksi taimenen elinympäristönä. Se tukee myös kulttuurimaiseman arvojen säilymistä ja virkistysmahdollisuuksien monipuolisuutta.

*Rakennusten sijoittaminen määrittää,
millaisia hyötyjä viherrakenne voi tuottaa*

Rakennusoikeus sijoitetaan jättämällä rakennusten väliin muutama metri tyhjää. Kappeilla viherkaistoilla puut kaatuvat herkästi, hoidon kustannukset kasvavat ja tila menee hukkaan, jos se ei palvele sen paremmin tontteja kuin virkistysmahdollisuuksiakaan.

Rakennusoikeus sijoitetaan niin, että alueelle muodostuu muutama iso viheraluekokonaisuus. Yhtenäisellä viheralueella puusto pystyy kehittymään tuulenkestäväksi, hoito on edullisempaa ja alueelle mahtuu esimerkiksi erilaisia kulkureittejä, leikkipaikka ja erilaisia aistielämyksiä tarjoavia ympäristöjä. Rakennusten lähelle jätetään puita harkitusti mm. tuomaan varjostusta.

KESTÄVÄÄ KAUPUNKIA EDISTÄVÄ SUUNNITELMA

tarkistuslista

Kokonaisuus toimivaksi

- Hahmota suunnittelutasojen tehtävät, syvenny yksityiskohtiin vasta sitten
- Tee se, mikä tarkemmassa suunnittelussa olisi myöhäistä
- Lopeta suunnittelu ajoissa
- Arvioi ratkaisun vaikutuksia alueen ylläpitoon ja käyttäjien kannalta nyt ja tulevaisuudessa
- Viesti ratkaisuista niin, että tieto välittyy toteutukseen ja ylläpitoon asti

Yhdistä hyötyjä ja maksimoi ne

- Tunnista viherrakenteen keskeiset osat ja palvelujen nykyiset ja mahdolliset tulevat keskittymät
- Suosi ratkaisuja, jotka tuottavat tärkeitä hyötyjä monille
- Hyödynnä asukkaiden ja muiden käyttäjien into hoitaa aluettaan
- Tunnista erilaisten ratkaisujen taloudelliset edut, esim. hallitun hoitamattomuuden, luonnon monimuotoisuuden ja eri ekosysteemipalvelujen edistämisessä

Käytä monipuolista asiantuntemusta ja harkittua yhteistyötä

- Tunnista, keiden asiantuntemuksen ja arvojen huomioon ottamista kokonaisvaltaisesti hyvä lopputulos vaatii
- Kutsu heidät mukaan varhain, kun ratkaisuihin ehtii vielä vaikuttaa
- Kun osallistat, tee osallistumisen tarkoitus selväksi
- Hyödynnä osallisten tieto ja jo olemassa oleva tieto
- Herkisty erilaisille ajattelutavoille